

به نام خدا

وزارت علوم، تحقیقات، و فناوری

پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران

(ایرانداک)

خلاصه گزارش طرح پژوهشی سازمانی

عنوان طرح پژوهشی

پیشنهاد پرتفوی دوره‌های آموزشی حضوری و مجازی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

تاریخ شروع طرح پژوهشی	۱۴۰۰/۱۱/۱۱	تاریخ پایان طرح پژوهشی	۱۴۰۲/۰۲/۲۴
نام و نام خانوادگی مجری طرح پژوهشی	دکتر محمد ربیعی		
نام و نام خانوادگی همکاران طرح پژوهشی	-		

درباره طرح پژوهشی

برگزاری دوره‌های آموزش کوتاه‌مدت به عنوان یکی از روش‌های کارآمد در توسعه دانش و توانمندسازی افراد مد نظر است که به دو شکل حضوری و مجازی برگزار می‌شود. برگزاری دوره‌ها به صورت مجازی از زمان همه‌گیری بیماری کرونا در بسیاری از موسسات آموزشی و پژوهشی انجام شد. ارزیابی کارآمدی این دوره‌ها با تمرکز بر شکل برگزاری آنها یکی از سوالات اساسی است که پاسخ به آن می‌تواند موسسات را در انجام بهتر این رسالت یاری رساند. ایرانداک نیز به عنوان یکی از موسساتی که صدها دوره آموزشی کوتاه‌مدت را به مخاطبان خود ارائه می‌کند در دوران همه‌گیری بیماری کرونا این مهم را از طریق فراهم کردن بسترهای آموزش آنلاین ارائه نمود.

هدف اصلی این پژوهش ارائه پرتفوی مطلوب برای دوره‌های آموزشی ایرانداک برای زمان پساکروناست و برای این منظور لازم است تا اهداف ایرانداک از برگزاری دوره‌ها مشخص شده، همچنین شاخص‌هایی که میزان تحقق این اهداف را می‌سنجند تعیین شوند تا در نهایت بتوان با استفاده از این سنج‌ها ارزیابی دقیقی از کارآمدی دوره‌ها داشت و همچنین راهبردهای اصولی برای دوران پساکرونا ارائه نمود. به عبارتی این پژوهش دو هدف اساسی را دنبال می‌کند؛ هدف اول یافتن اهداف ایرانداک از برگزاری دوره‌های کوتاه‌مدت آموزشی است که این هدف با استفاده از نظرسنجی از خبرگان و استفاده از تصمیم‌گیری چندمعیاره مشخص خواهد شد و هدف دوم ارزیابی دوره‌ها و حوزه‌های موضوعی دوره‌ها از منظر اهداف شناسایی شده در مرحله اول است که این مهم با تمرکز بر بحث حضوری بودن یا مجازی بودن شکل برگزاری دوره‌ها بررسی، ارزیابی و تحلیل خواهد شد.

روش پژوهش

هدف اصلی این پژوهش ارائه پورتفوی مطلوب برای دوره‌های آموزشی ایرانداک است و برای دستیابی به آن باید اهداف فرعی دیگری شامل:

- شناسایی و تبیین اهداف ایرانداک از برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت
- تعیین معیارهای ارزیابی کارآمدی دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت ایرانداک بر اساس اهداف شناسایی شده
- ارزیابی دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت ایرانداک بر اساس معیارهای شناسایی شده و با تمرکز بر حضوری یا مجازی بودن برگزاری دوره‌ها

محقق شوند. برای این منظور پژوهش در دو گام انجام می‌شود و در گام نخست با مطالعه کتابخانه‌ای و بهره‌گیری از نظر متخصصان و خبرگان این حوزه، اهداف ایرانداک از برگزاری دوره‌های کوتاه‌مدت شناسایی خواهد شد و همچنین شاخص‌های ارزیابی میزان دستیابی به هر یک از این اهداف تعیین خواهد شد. همچنین در گام دوم این پژوهش عملکرد پژوهشگاه در شاخص‌های شناسایی شده گردآوری شده و با استفاده از نظرات خبرگان و همچنین اساتید برگزارکننده دوره‌ها هر یک از دوره‌ها بر اساس شاخص‌های شناسایی شده در گام نخست مورد ارزیابی قرار خواهد گرفت و در نهایت پس از تحلیل عملکرد ایرانداک، پورتفوی مناسب ارائه خواهد شد. در مرحله مطالعه منابع کتابخانه‌ای، اهدافی که سازمان‌های مشابه از برگزاری دوره‌های آموزشی دنبال می‌کنند و همچنین سنجه‌های ارزیابی آنها شناسایی شد و در گروه کانونی متشکل از مدیران آموزشی ایرانداک و خبرگان این حوزه مورد بحث قرار گرفت و در نهایت ۶ هدف اصلی و همچنین سنجه‌های ارزیابی آنها تعیین و با استفاده از روش تصمیم‌گیری چند معیاره اهمیت و وزن هر یک از اهداف و شاخص‌های تاثیرگذار بر کارایی هر هدف مشخص شد. سپس با استفاده از داده‌های دوره‌های ۵ سال اخیر ایرانداک کارایی دوره‌ها محاسبه و بررسی شد. برای بررسی دقیق‌تر، دوره‌ها در شش حوزه موضوعی مختلف دسته‌بندی و تحلیل شد.

یافته‌های طرح پژوهشی

در فرایند برگزاری جلسه گروه کانونی، ۶ هدف کلیدی برای برگزاری دوره‌های کوتاه‌مدت شناسایی شد و با استفاده از روش ای‌اچ‌پی این اهداف وزن‌دهی شدند این اهداف به ترتیب بیشترین اهمیت شامل سودآوری، برندسازی، ترویج دانش و مهارت، مسئولیت اجتماعی، پیوندسازی و ایجاد شبکه و توانمندسازی و روزآمدسازی کارکنان بود. دوره‌های کوتاه‌مدت پژوهشگاه در ۸ حوزه موضوعی شامل «اخلاق پژوهش»، «ارزیابی پژوهش»، «آمار و تحلیل داده‌ها»، «روش شناسی پژوهش»، «فناوری اطلاعات»، «مدیریت پژوهش»، «مهارت‌های فردی» و «نگارش متون پژوهشی» دسته‌بندی شد.

نتایج نشان داد برگزاری دوره‌ها به شیوه مجازی کارایی بیشتری نسبت به شیوه حضوری داشت هرچند در برخی از اهداف مانند مسئولیت اجتماعی، توانمندسازی کارکنان و ترویج دانش و مهارت نمرات به دست آمده در روش برگزاری به شکل حضوری قدری بهتر از نمرات به دست آمده در روش مجازی بود، اما برآیند کلی دستیابی به اهداف نشان می‌داد شیوه برگزاری مجازی بیش از شیوه برگزاری حضوری ایرانداک را در رسیدن به اهداف خود یاری می‌کرد که یکی از مهمترین دلایل آن افزایش تعداد دانش‌پذیران در شیوه برگزاری به شکل مجازی بود که محدودیت‌های جغرافیایی و لزوم حضور در تهران را از دوره‌های کوتاه‌مدت حذف می‌کرد.

نتیجه گیری و پیشنهادها

این پژوهش به دنبال پاسخ به چهار سوال اصلی بود. سوالات اول مربوط به تعیین اهداف ایرانداک از برگزاری دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت می‌شد که این اهداف بر اساس مطالعه منابع موجود و همچنین برگزاری جلسه گروه کانونی به شناسایی ۶ هدف مهم منجر شد. همچنین با استفاده از روش ای‌اچ‌پی اهداف وزن‌دهی شد و میزان اهمیت هر یک از اهداف برای ایرانداک مشخص شد در مرحله بعد برای پاسخ به سوال دوم که معیارهای اندازه‌گیری هر یک از اهداف را مد نظر داشت سنجه‌های ارزیابی دوره‌های آموزشی در اختیار خبرگان قرار گرفت و خبرگان با استفاده از این سنجه‌ها و نیز پیشنهادهای خود توانستند میزان تاثیرگذاری هر یک از سنجه‌ها در ارزیابی هر یک از اهداف را تعیین کنند. سوال سوم پژوهش مربوط به نتایج حاصل از ارزیابی دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت ایرانداک بر اساس معیارهای شناسایی شده و با تاکید بر شکل برگزاری دوره‌ها بود که بر این اساس علاوه بر شناسایی دوره‌های با بیشترین و کمترین کارایی، بر اساس حوزه‌های موضوعی دوره‌ها نیز کارایی آنها در دو حالت برگزاری مجازی و حضوری مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفت و در نهایت برای دوران پس از کرونا و با در نظر گرفتن نتایج به دست آمده، گرچه این نتایج با نظرات مدرسان در مورد کارایی دوره‌ها تفاوت داشت و نظر مدرسان این بود که برگزاری دوره‌ها به شیوه حضوری بهتر از برگزاری آن‌ها به شیوه مجازی است که نشان می‌دهد باید امکانات و تجهیزات مورد استفاده برای برگزاری دوره‌ها به شکل مجازی توسعه یافته و از کیفیت بالاتری برخوردار شوند. همچنین ترکیب استفاده از دوره‌های مجازی و حضوری به عنوان راهبرد ایرانداک در دوران پساکرونا پیشنهاد شده است.